

З метою підвищення ефективності своєї праці будь-який менеджер повинен: уміти визначати важливість і черговість рішення виникаючих проблем; не доручати іншим рішення стратегічних проблем, але другорядні питання передавати заступникам; бути вимогливим до себе й іншим, не допускати безвідповідальності; у надзвичайних ситуаціях діяти швидко і рішуче, але уникати авантюричних рішень; з гідністю програвати; бути послідовним і справедливим у своїх діях, одержувати задоволення від роботи.

Література.

1. Кириченко О., Квас І., Ятченко А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності – К.: Видавничий дім “Фінансист”, 2000.
2. Попов С.Г. Внешнеэкономическая деятельность фирмы. Особенности менеджмента и маркетинга. Учебное пособие. – Изд. 3-е, доп. М: Издательство «Ось-89», 2000.

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сахненко В.І.

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОЕКТІВ БУДІВНИЦТВА ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ КОМПЛЕКСІВ З ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА

**Коновал І.А., к.е.н., доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування
України**

Розвиток українського ринку молока і молочної продукції відбувається у руслі загальносвітових тенденцій. Нині він задовольняє потреби вітчизняних споживачів у цьому виді продукції на рівні 71% від фізіологічно обґрунтованих норм. Протягом 1990–2009 рр. виробництво молока в Україні скоротилося майже в 2,1 рази з 24,5 млн. т до 11,7 млн. т [1].

Зниження обсягів виробництва відбулося переважно через скорочення поголів'я корів унаслідок подорожчання кормів і пально-мастильних матеріалів, до того ж темпами, що перевищували темпи зростання закупівельних цін на молоко. Особливо значний спад спостерігається у сільськогосподарських підприємствах. За цей період обсяги виробництва молока тут зменшились в 8,3 рази. У

господарствах населення виробляється переважна кількість молока – 80,7% його загального обсягу. Виробництво молока в Україні на одну особу за цей період зменшилося з 472,3 кг до 252,1 кг або на 46,6%.

Основною причиною такого становища є припинення виробництва у більшості молочних товарних фермах і комплексах, руйнування матеріально-технічної бази комплексів, низька окупність витрат.

За даними Держкомстату України в Україні майже не залишилося великих господарств молочного напрямку, тільки 38 господарств мали корів понад 1000 голів, а основна питома вага (18,1 %) із існуючих припадає на господарства з чисельністю 100 – 200 корів [1]. Близько 80% поголів'я корів припадає на долю господарств населення, у переважній більшості яких утримують по 1-2 корови, що перешкоджає впровадженню новітніх технологій утримання й годівлі тварин, а також їх належному ветеринарному обслуговуванню, а отже, технологічно не дозволяє забезпечити отримання високоякісної молочної продукції. Так, молоко, вироблене у господарствах населення, відповідає вимогам лише другого гатунку, тоді як вироблене у великих сільськогосподарських підприємствах – у переважній більшості реалізується вищим і першим гатунком. Проблему погіршує й низька продуктивність наявних в Україні молочних корів, яка майже вдвічі нижча за рівень, досягнутий в країнах Західної Європи (в країнах ЄС – понад 6350 кг) [2].

Існуючий рівень виробництва молока за останні роки в межах 12,7-11,6 млн. тонн забезпечує споживчий попит населення в молочних продуктах в середньому на рівні 212-225 кг на одну особу в рік. При цьому біля 8% молока використовується з експортною метою, при незначному імпорті (близько 3,8 %) молочних продуктів [1]. Зростаючий попит на молоко і молочні продукти а також дефіцит молочної сировини сприяли підвищенню закупівельних цін в Україні до рівня світових. Так, на початку жовтня 2010 року окремі молокопереробні заводи за молоко гатунку «екстра» встановили ціну 4,5 грн/кг, а за молоко вищого гатунку – 3,8 – 4,0 грн/кг. Ціна реалізації молока по Україні коливалась від 3,7 до 5,0 грн. залежно від його якості, обсягів і графіків постачання [3].

Перехід до стійкого економічного росту в галузі скотарства України неможливий без стимулювання використання досягнень науки і техніки, впровадження передових технологій. Важливим напрямом збільшення обсягів виробництва продукції скотарства, підвищення її якості та окупності витрат є запровадження

інноваційних технологій безприв'язного утримання високопродуктивних корів і молодняку у боксах з використанням сучасного обладнання для утримання і обслуговування тварин. З цією метою в українському аграрному секторі нині відбувається процес вертикальної інтеграції в молочній галузі. Це здійснюється, насамперед, шляхом інвестування великими молокопереробними підприємствами, особливо з іноземним капіталом, у розвиток молочного скотарства з метою скорочення дефіциту молочної сировини, підвищення її якості та забезпечення вищого рівня завантаження наявних виробничих потужностей. Такий підхід уже використовують «Галактон» та «Західна молочна група».

Проте будівництво нових та реконструкція старих комплексів з виробництва молока на інноваційній основі потребує значних інвестицій, доцільність яких потребує попереднього визначення (табл. 1, 2).

Таблиця 1

**Основні показники ефективності проекту будівництва
молочного комплексу на 1000 корів**

Показники	Варіанти будівництва			
	власні кошти	кредит (6% річних)	кредит (12% річних)	кредит (18% річних)
Інвестиційні витрати в основний капітал, млн грн	77,26	77,26	77,26	77,26
Реалізація молока, т	6400,6	6400,6	6400,6	6400,6
Реалізація м'яса (жива маса), т	397,5	397,5	397,5	397,5
Виручка (без ПДВ), млн грн	29,03	29,03	29,03	29,03
Собівартість реалізованої продукції, млн грн	14,09	14,09	14,09	14,09
Прибуток, млн грн	14,94	14,94	14,94	14,94
Прибуток після сплати відсотків, млн грн	14,94	12,25	8,72	4,15
Рівень рентабельності, %	106,07	86,91	61,9	29,47
Простий період окупності проекту, міс.	69	79	93	120
Дисконтований період окупності проекту, міс.	93	106	126	164

Дані табл. 1 свідчать про високу економічну ефективність будівництва комплексу з виробництва молока на інноваційній основі за рахунок власних коштів. Рівень рентабельності виробництва продукції скотарства при дотриманні усіх технологічних вимог може досягти 106,07%, а дисконтований період окупності проекту (при дисконтній ставці 12%) становить 7 років і 9 місяців. При здійсненні будівництва комплексу за позичкові кошти ефективність проекту зменшується по мірі збільшення кредитної ставки. Так, при здійсненні будівництва комплексу за кредитні кошти під 18% річних, рівень рентабельності виробництва продукції скотарства становить лише 29,47%, а дисконтований період окупності проекту – 13 років і 8 місяців, що є неприйнятним в теперішніх умовах для суб'єктів господарювання.

Потреба в інвестиційних коштах при варіанті реконструкції молочного комплексу на 23,7% менші ніж при його будівництві.

Таблиця 2

**Основні показники ефективності проекту реконструкції
молочного комплексу на 1000 корів**

Показники	Варіанти реконструкції			
	власні кошти	кредит (6% річних)	кредит (12% річних)	кредит (18% річних)
Інвестиційні витрати в основний капітал, млн грн	58,97	58,97	58,97	58,97
Прибуток після сплати відсотків, млн грн	14,94	13,26	11,03	8,1
Рівень рентабельності, %	106,07	94,13	78,3	57,52
Простий період окупності проекту, міс.	48	55	64	76
Дисконтований період окупності проекту, міс.	64	72	84	98

Період окупності коштів значно менші при варіанті реконструкції молочного комплексу. Проведені розрахунки свідчать про доцільність вкладення коштів у реконструкцію молочного комплексу при ставці кредитування 12% річних, так як дисконтований період окупності проекту становить 7 років.

Таким чином, підвищення рівня фінансово-кредитного забезпечення підприємств, зниження відсоткових ставок кредитування,

часткове відшкодування (до 25%) інвестицій після їх освоєння дасть можливість впроваджувати у виробництво інноваційні заходи та підвищувати економічну ефективність виробництва молока.

Література.

1. Сільське господарство України за 2009 р. – К.: Держкомстат України, 2010. – 375 с.
2. Васильчак С.В. Формування ринку молока в Європейському Союзі: уроки для України // Економіка АПК. – 2005. – № 5. – С. 139–143.
3. Milk incomes loss contract program. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.fsa.usda.gov>.

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИМ ОБ'ЄДНАННЯМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

**Краля В.Г., асистент,
Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка**

У зв'язку зі значними негативними процесами деградації трудового потенціалу і матеріально-технічної бази села і земельних ресурсів є нагальна потреба в забезпеченні стійкості та стабільного розвитку села (сільських територій). Сучасні обставини вимагають нових підходів, метою яких є забезпечення життєдіяльності сільського господарства, його конкурентоспроможності.

Як показує досвід, значні зміни в організації виробництва на національному рівні сприяють створенню інтеграційних об'єднань. Ці об'єднання в сільському господарстві надають регіонам, де вони утворюються, велику кількість переваг та можливостей і виступають як важливий інструмент впливу на розвиток сільських територій. Очевидною перевагою є можливість для підприємств та влади працювати спільно над зміцненням місцевої економіки. Така співпраця призводить до більш ефективного використання ресурсів і сприяє розвитку об'єднань. В сучасних умовах цілі і задачі інтеграції - це можливість відродити в багатьох господарствах України виробництво галузі тваринництва.